

RWS INFORMATIE -

Integraal Veiligheids Plan (IVP)

Project: Projectteam IMWS, projectnummer S.004730
Calamiteitenbestrijding waterverontreinigingen en
Beheer en Onderhoud materieel

Datum 18 mei 2021
Status Definitieve versie

Colofon

Documentinformatie

Uitgegeven door Projectteam IMWS, projectnummer S.004730
Versie 1.0
Status Definitieve versie

Acceptatie

Uitgegeven door:		Paraaf:	Datum:
Opsteller:	Karel Buizer		16-4-2021
Controle V&G-coördinator:	Christian Bazen		26-4-2021
Vrijgave Technisch manager:	Karel Buizer		14-5-2021
Vaststelling Project Manager:	Peter Bouwman		Klik hier als u een datum wilt invoeren.

Versiebeheer

Versie	Datum	Reden van uitgifte/wijzigingen	Opsteller
0.1	22-7-2020	Oorspronkelijk document, opgesteld voor kavel B1, B3, B4 en B6	J.B. Krapels, T. van der Veeke
0.7	16-4-2021	Eerste update van voorgaande versie, in lijn gebracht met geactualiseerde RI&E en (concept)contract	Karel Buizer
0.8	22-4-2021	Check en goedkeuring inhoud door IPM-team	n.v.t.
0.9	26-4-2021	Feedback van veiligheidskundige verwerkt	Karel Buizer, Christian Bazen
0.91	14-5-2021	Feedback integraliteitstoets verwerkt	Karel Buizer
1.0	18-5-2021	Definitieve versie	Karel Buizer

Inhoud

Colofon 3

Inleiding 5

1 Uitgangspunten en randvoorwaarden 6

- 1.1 Beleidsverklaring DG 6
- 1.2 Ambitie en doelen 7
- 1.3 Gedragsregels voor projectmedewerkers 7
- 1.4 Relevante veiligheidsdomeinen 7

2 Het project 8

- 2.1 Reikwijdte en grenzen project 8
- 2.2 Betrokken partijen 10
- 2.3 V&G-coördinatoren tijdens de contract- en uitvoeringsfase 10
- 2.4 Planning van de werkzaamheden 13

3 Maatregelen 14

- 3.1 Algemeen 14
- 3.2 Veiligheidsrisicomanagement 14
- 3.3 Toelichting op de RI&E 15
- 3.4 Van toepassing zijnde veiligheidsdomeinen 16

4 Afspraken 24

4.2 Overleggen met de Opdrachtgever 24

5 Wijze van toezicht 27

6 Opleiding en instructie 28

Bijlage A Definities 29

Bijlage B Ontwerp RI&E Calamiteitenbestrijding waterverontreiniging 31

Inleiding

Dit Integraal Veiligheids Plan (IVP) is de invulling van het wettelijk vereiste voor het Veiligheid- en Gezondheidsplan (V&G-plan) voor arbeidsveiligheid, uitgebreid met de project specifieke veiligheidsdomeinen. Als Opdrachtgever (OG) heeft Rijkswaterstaat de verantwoordelijk om tijdens de contractfase dit IVP:

- Op te (laten) stellen en;
- Beschikbaar te stellen (digitaal) aan eenieder die namens of in opdracht van de Opdrachtnemer (ON) werkzaamheden uitvoert;
- Onderdeel te laten zijn van het contractdossier.

De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit IVP, het aanvullen en het actualiseren ervan, in ieder geval minimaal jaarlijks of vaker wanneer de projectwerkzaamheden daartoe aanleiding geven. In deze gevallen zal de V&G-coördinator namens de Opdrachtnemer, in overleg met de V&G-coördinator namens de Opdrachtgever, moeten zorgen voor de noodzakelijke afstemming en coördinatie.

Dit IVP is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1: een beschrijving van de RWS veiligheidsambitie alsmede de project specifieke veiligheidsdoelstellingen en gedragsregels voor projectmedewerkers m.b.t. veiligheid;
- Hoofdstuk 2: een algemene beschrijving van de projectwerkzaamheden, reikwijdte van het project, de betrokken partijen en de verantwoordelijkheden van de V&G-coördinatoren en planning van de werkzaamheden;
- Hoofdstuk 3: toelichting op maatregelen die volgen uit de risico-inventarisatie en evaluatie, de van toepassing zijnde veiligheidsdomeinen en top-risico's daarbinnen;
- Hoofdstuk 4: de afspraken met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen zoals bedoeld in hoofdstuk 3, o.a. m.b.t. organisatie, overleg en informeren en melden;
- Hoofdstuk 5: de wijze waarop door Opdrachtgever toezicht op de maatregelen wordt uitgeoefend;
- Hoofdstuk 6: afspraken over voorlichting en instructie dat aan de werknemers voor de werkzaamheden wordt gegeven;
- Bijlage A: Een overzicht van relevante definities;
- Bijlage B (los bijgevoegd): inventarisatie en evaluatie van de risico's (RI&E) m.b.t. de werkzaamheden waartoe de Overeenkomst strekt, te weten Calamiteitenbestrijding waterverontreinigingen en Beheer en Onderhoud materieel. Overige relevante definities en begrippen zijn in de Overeenkomst opgenomen.

Dit IVP is een coördinatiedocument dat periodiek zal worden aangepast en indien wijzigingen in de praktijk daar aanleiding toe geven. Indien volledig uitgewerkt/ingevuld en correct gebruikt voldoet dit IVP aan de wettelijk vereisten voor een V&G-plan. Doel van het IVP en RI&E is invulling te geven aan de identificatie van project-specifieke risico's, het benoemen en implementeren van de risico-mitigerende Beheersmaatregelen en borgen van afspraken over coördinatie t.a.v. V&G, waaronder afspraken over evaluatie en bijsturing.

1 Uitgangspunten en randvoorwaarden

1.1 Beleidsverklaring DG

Met deze beleidsverklaring beloven we dat we ons uiterste best gaan doen om onze maatschappelijke taken zo veilig mogelijk uit te voeren over de volle breedte van ons werkgebied.

Het is onze plicht en onze ambitie om ons land te beschermen tegen hoog water. De gebruikers moeten onze wegen en vaarwegen, oppervlaktewateren en objecten veilig kunnen gebruiken. Ook het werken aan de veiligheid van de omwonenden van ons werkgebied is onze zorg. Bovendien zorgen we ervoor dat iedereen die bij Rijkswaterstaat of in onze opdracht werkt, zijn of haar werk veilig kan doen.

We streven naar een proactief veiligheidsniveau op de veiligheidscultuurladder. Dit betekent dat we binnen Rijkswaterstaat continu gericht zijn op het voorkomen van veiligheidsrisico's en incidenten en dat blijven doen. Dat doen we door actief en effectief samen te werken aan veiligheid en goed af te stemmen. Zowel binnen Rijkswaterstaat als met onze maatschappelijke partners en met behoud van ieders verantwoordelijkheid. Rijkswaterstaat heeft daarin een voorbeeldfunctie en neemt een voortrekkersrol. Wij werken daaraan volgens een veiligheidsmanagementsysteem dat erop is gericht de veiligheidssituatie van onze objecten en infrastructuur continu te verbeteren. Over de voortgang en de resultaten daarvan leggen we verantwoording af. Als het gaat om de arbeidsveiligheid streven we naar nul doden en nul ernstig gewonden. Als anderen werken op onze terreinen, zorgen we ervoor dat ook zij voldoen aan de veiligheidseisen en –normen die we aan onze eigen medewerkers stellen.

Wij kennen de belangrijkste veiligheidsrisico's op onze netwerken. We werken continu samen aan het beter beheersen ervan en ontwikkelen het leiderschap, de kennis en het vakmanschap dat daarvoor nodig is. Bovendien investeren we in een open cultuur die erop gericht is samen continu te verbeteren, te leren en elkaar scherp te houden. Een cultuur waarin we open het gesprek aangaan over risico's, dilemma's, fouten en onveilig gedrag. Als het nodig is, spelen we veerkrachtig, daadkrachtig en professioneel in op gevaarlijke situaties en incidenten. We communiceren hier eerlijk, open, tijdig en correct over en werken aan goede voorlichting over de veiligheid op en rond onze netwerken.

Tenslotte analyseren we incidenten om daarvan te leren. Opdat we maatregelen kunnen nemen om die incidenten in het vervolg te voorkomen. Daarmee krijgen we een steeds scherper oog voor nieuwe ontwikkelingen die de veiligheid in ons werkgebied bedreigen.

Januari 2021

*Michèle Blom
Directeur-generaal Rijkswaterstaat*

1.2 Ambitie en doelen

Rijkswaterstaat heeft zich gecommitteerd aan een proactieve en integrale aanpak van veiligheidszorg voor:

- Medewerkers en andere betrokkenen;
- Gebruikers van de wegen en de vaarwegen;
- Omwonenden.

Met als streven: nul doden en nul ernstig gewonden.

Deze algemene ambitie is door de Opdrachtgever en het projectteam voor projectwerkzaamheden rondom incidentmanagement water & scheepvaart vertaald naar de volgende project specifieke doelen:

“Het doelmatig, effectief, professioneel en veilig uit laten voeren van de werkzaamheden ten behoeve van Incidentmanagement in heel Nederland”.

1.3 Gedragsregels voor projectmedewerkers

Voor dit project gelden de volgende gedragsregels:

1. Ik heb een voorbeeldfunctie;
2. Ik neem veiligheid altijd mee in mijn werk;
3. Ik zorg voor een veilige werkomgeving;
4. Ik stop elke klus die niet veilig voelt;
5. Ik meld (bijna)ongevallen altijd via 0800-8002 en bespreek deze;
6. Ik zorg voor de juiste persoonlijke bescherming (PBM's).

1.4 Relevante veiligheidsdomeinen

Voor dit project zijn hoofdzakelijk de volgende aangekruiste veiligheidsdomeinen relevant:

☒ Arbeidsveiligheid (altijd relevant)	☒ Elektrische veiligheid
☐ Verkeersveiligheid	☐ Tunnelveiligheid
☒ Nautische veiligheid	☐ Constructieve veiligheid
☒ Waterveiligheid	☒ Sociale veiligheid
☒ Externe veiligheid	☒ Brandveiligheid
☒ Machineveiligheid	☒ Integrale beveiliging

De aangekruiste veiligheidsdomeinen worden behandeld in dit IVP en vloeien voort uit de RI&E.

De definities van bovengenoemde veiligheidsdomeinen zijn opgenomen in Bijlage A.

2 Het project

2.1 Reikwijdte en grenzen project

2.1.1 Omschrijving van het project

Incidentmanagement Water en Scheepvaart (IMWS) is in de huidige Rijkswaterstaatorganisatie een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RWS-regio's en de het landelijk organisatieonderdeel Verkeer- en Watermanagement (VWM). IMWS is onder te verdelen in zogeheten incidentdomeinen. Dit zijn:

- De Calamiteitenbestrijding van waterverontreinigingen;
- De IJsbestrijding vaarwegen;
- Bergingen;
- Watermanagement.

2.1.2 Calamiteitenbestrijding waterverontreinigingen

Met de Overeenkomsten *Calamiteitenbestrijding waterverontreinigingen en Beheer en Onderhoud materieel* wordt per gedefinieerde Kavel één Opdrachtnemer gecontracteerd voor (A) Calamiteitenbestrijding waterverontreiniging, (B) Beheer en Onderhoud van bestrijdingsmaterieel:

A Calamiteitenbestrijding waterverontreinigingen

De scope Calamiteitenbestrijding waterverontreinigingen omvat:

1. Ruimen (water-)verontreinigingen
2. Bergen kleine objecten (tot +/- 10 ton)
3. Borgen en veiligstellen middelgrote objecten (tot formaat zeecontainer/binnenvaartschip)

Waarbij geldt dat de (water-)verontreiniging dan wel het object, welke mogelijk als gevolg van een incident in het water terecht is gekomen of in het water terecht dreigt te komen, een risico vormt voor waterveiligheid, waterkwaliteit of de scheepvaart.

Er wordt onderscheid gemaakt in 1^e- en 2^e-lijns inzet:

1^e-lijns inzet

De 1^e-lijns inzet omvat:

De Opdrachtgever stelt vast dat in de eerste fase van de bestrijding van een object, olieverontreiniging of andere drijfvaagvormende stof snelheid geboden is om de verspreiding en de effecten van een verontreiniging tegen te gaan. Onder 1^e-lijns inzet wordt verstaan: het team van de Opdrachtnemer dat als eerste Ter plaatse gaat voor de Verkenning & Verificatie, met een voer-/vaartuig dat over een standaarduitrusting beschikt waarmee ook initiële beperkende maatregelen en eventuele kleine ruimingen kunnen worden uitgevoerd. Verkenning & Verificatie dient binnen de Streefwaarde van 1 uur aan te vangen. Voor de opkomst voor beperken en Ruimen van waterverontreinigingen zijn per watersysteem individuele Streefwaarden gesteld.

2^e-lijns inzet

De 2^e-lijns inzet omvat:

- De inzet van aanvullende middelen wanneer het Incident niet volledig met de 1^e-lijns inzet afgehandeld kan worden. Wat de 2^e-lijns inzet specifiek inhoudt, is afhankelijk van het Incident. Hiertoe kan ook behoren het inzetten van het RWS-bestrijdingsmaterieel;
- Werkzaamheden (laten) uitvoeren t.b.v. Borgen en veiligstellen welke tevens vanuit Calamiteitenbestrijding waterverontreinigingen noodzakelijk kunnen zijn (duik- en inspectiewerkzaamheden, onderwater afdichten, pompwerkzaamheden);
- Uitvoeren van Urgente kleinschalige Bergingen (bijvoorbeeld ankers, betonblokken, kleine vaartuigen, etc. tot ± 10 ton) en het tijdelijk Borgen en veiligstellen van objecten tot aan een zeecontainer/binnenvaartschip.

De scope voor kavel B7 Rijkswateren Brabant en Limburg is kleiner dan de scope voor kavel B2 Rijkswateren Zuid-Holland. Ten aanzien van de scope voor kavel B7 vervallen de onderdelen 2 en 3 en de werkzaamheden genoemd in de 1^e- en 2^e-lijns inzet wat betreft Borgen en Bergingen.

B Beheer en Onderhoud van bestrijdingsmaterieel

Werkzaamheden voor het Beheer en Onderhoud (exclusief aanschaf) waartoe de Overeenkomst strekt betreft het in het Kavel gestationeerde oliebestrijdingsmaterieel van de Opdrachtgever.

2.1.3 *Locatie van de werkzaamheden/ kavelindeling*

Voor de Overeenkomsten geldt dat Nederland is opgedeeld in diverse Kavels die op basis van samenhangende watersystemen zijn bepaald. De locatie van de werkzaamheden betreft een gedeelte van de waterwegen of objecten op watersystemen genoemd binnen de Kavel van de Overeenkomst. Deze watersystemen onderscheiden zich door de verschillende beperking / opruimstrategieën die benodigd zijn om de waterkwaliteit na een verontreiniging te herstellen. Daarbij wordt van de Opdrachtnemer verwacht rekening te houden met de karakteristieken van de watersystemen welke aanwezig zijn in een Kavel, tot windkracht 6, mits zolang het veilig uitvoerbaar is voor personeel en materieel.

• Watersysteem	• Karakteristieken (niet limitatief)
• Zee	• Open zee, getijdenstroming, golfhoogte
• Getijdengebied	• Getijdenstroming, platen, kwelders en schorren, kwetsbare natuur
• Meer	• Open water, geringe diepte
• Kanaal	• Nauwelijks debiet
• Rivier	• Debiet 0,5m/sec bij lage afvoer tot 1,2 m/s bij hoge afvoer, kribben, uiterwaarden
• Oever	• Keien, zand, damwand, vanaf land te bereiken
• Kust	• Zandstrand, vanaf land te bereiken. Gedeeltelijk verhard (dijken).
• Haven	• Kademuur, monding

De Kavels zijn als volgt ingedeeld:

Kavel Gebied

- B1 Zeeuwse Delta;
- B2 Rijkswateren Zuid Holland;
- B3 Noordzeekanaal – Amsterdam Rijnkanaal;
- B4 IJsselmeergebied;
- B5 Waddengebied;

- B6 Rijkswateren Overijssel Gelderland;
B7 Rijkswateren Brabant Limburg.

2.2 Betrokken partijen

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle betrokken partijen, die belang hebben bij dit IVP.

2.2.1 Opdrachtgever

Organisatie	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Directoraat Generaal Rijkswaterstaat
Naam	Maarten Reinking
Bezoekadres	Griffioenlaan 2
Postcode en Plaats	3526 LA Utrecht
Telefoonnummer	06 53 94 64 70
Email	maarten.reinking@rws.nl

2.2.2 Projectmanager Opdrachtgever

Organisatie	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Rijkswaterstaat Programma's, Projecten en Onderhoud
Naam	Peter Bouwman
Bezoekadres	Griffioenlaan 2
Postcode en Plaats	3526 LA Utrecht
Telefoonnummer	06 15 02 51 74
E-Mail	peter.bouwman@rws.nl

2.2.3 Opdrachtnemer(s)

Organisatie	<i>Naam</i>
Naam	<i>Naam</i>
Bezoekadres	<i>Adres</i>
Postcode en Plaats	<i>Postcode, Plaats</i>
Telefoonnummer	<i>Telefoonnummer</i>
Emailadres	<i>Emailadres</i>

2.3 V&G-coördinatoren tijdens de contract- en uitvoeringsfase

2.3.1 V&G-coördinator contractfase en uitvoeringsfase, namens de Opdrachtgever

Organisatie	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Rijkswaterstaat Programma's, Projecten en Onderhoud
Naam	Karel Buizer
Bezoekadres	Griffioenlaan 2
Postcode en Plaats	3526 LA Utrecht
Telefoonnummer	06-11169345
Emailadres	k.buizer@rws.nl

2.3.2 V&G-coördinator contractfase, namens de Opdrachtnemer

Organisatie	<i>Naam</i>
Naam	<i>Naam</i>
Bezoekadres	<i>Adres</i>

Postcode en Plaats	<i>Postcode, Plaats</i>
Telefoonnummer	<i>Telefoonnummer</i>
Emailadres	<i>Emailadres</i>

2.3.3 *V&G-coördinator uitvoeringsfase, namens de Opdrachtnemer*

Organisatie	<i>Naam</i>
Naam	<i>Naam</i>
Bezoekadres	<i>Adres</i>
Postcode en Plaats	<i>Postcode, Plaats</i>
Telefoonnummer	<i>Telefoonnummer</i>
Emailadres	<i>Emailadres</i>

2.3.4 *Taken en verantwoordelijkheden V&G-coördinator*

V&G-coördinatoren hebben wettelijk vastgestelde taken. Via de Overeenkomst zijn de taken van de V&G-coördinatie met betrekking tot de projectwerkzaamheden aan de Opdrachtnemer gedelegeerd. Het door de Opdrachtgever opgestelde V&G-plan, bestaande uit dit Integraal Veiligheids Plan (IVP) en de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E), wordt bij gunning besproken met de Opdrachtnemer waarbij deze formeel wordt overgedragen aan de Opdrachtnemer. Tijdens dit overleg worden de integrale veiligheidsrisico's en Beheersmaatregelen besproken. De Opdrachtnemer wordt geacht de veiligheidsdocumenten IVP en RI&E aan te passen en aan te vullen en binnen 4 weken na opdrachtverstrekking in de vorm van een V&G-plan ter acceptatie aan te leveren aan de Opdrachtgever.

Gedurende de uitvoeringsfase is de Opdrachtnemer verantwoordelijk voor het jaarlijks actualiseren en aanbieden van het V&G-plan aan de Opdrachtgever (uiterlijk 2 weken voor 1 januari), veiligheidsrisico's te beheersen volgens de Overeenkomst, dan wel op te lossen gedurende de uitvoeringsfase.

De Opdrachtnemer dient de Opdrachtgever voorafgaand aan elk voortgangsoverleg per e-mail te informeren over het optreden van een veiligheidsincident, onveilige situatie en/of bijna-ongeval.

De Opdrachtnemer dient ernstige ongevallen terstond te melden bij de Opdrachtgever (zowel telefonisch als per e-mail).

2.3.5 *Verdeling van overige taken en verantwoordelijkheden*

Opdrachtnemer en Opdrachtgever komen voor aanvang van de ingangsdatum van de Overeenkomst samen voor een kick-off om de dienstverlening voor te bespreken en kennis te maken met wederzijdse aanspreekpunten. Veiligheid (V&G-plan) is hierbij een vast agendapunt.

Gedurende de looptijd van de Overeenkomst of naar aanleiding van een Incident kan er door zowel de Opdrachtgever als Opdrachtnemer een voortgangsoverleg en/of evaluatiebijeenkomst worden georganiseerd. Dit overleg zal periodiek plaatsvinden en tenminste 1 keer per kwartaal. Veiligheid en incidenten zijn hierbij vaste agendapunten.

2.3.6 *Officieren van Dienst-Water*

Een Officier van Dienst-Water is de Rijkswaterstaat medewerker (OvD-W) die verantwoordelijk is voor de coördinatie van de operationele Incident afhandeling waaronder het afroepen van de benodigde inzet op de Incidentlocatie. Deze persoon is beslissingsbevoegd namens de Opdrachtgever.

De OvD-W besluit tot inzet Opdrachtnemer op basis van de informatie van de melding, de verontreiniging en mogelijke veroorzaker. Het is mogelijk dat de OvD-W gedurende de afhandeling van het Incident aanvullende Opdrachten verstrekt voor inzet van materiaal, materieel en personeel.

Indien er tijdens de incident afhandeling alsnog een veroorzaker bekend wordt, stemt de OvD-W met veroorzaker en Opdrachtnemer af wie de maatregelen zoals bedoeld in deze Overeenkomst uitvoert, waarbij de doelstelling van een tijdige, veilige en doelmatige uitvoering van de maatregelen voorop staat.

De OvD-W Onderhoudt de interne contacten en informeert de Opdrachtnemer bij inzet over eventuele Beheer- en Onderhoudswerkzaamheden in/aan de betreffende Kavel of andere situaties bekend bij de Opdrachtgever waar de Opdrachtnemer bij de uitvoering van de projectwerkzaamheden rekening mee moet houden.

Nederland is ingedeeld in 6 regio's (zie par. 2.1.3). De Kavels vallen geheel of gedeeltelijk binnen deze regio's. Een overzicht met contactnummers voor de OvD-W per regio en kavelnummer is als volgt:

Noord-Oost (B4/B5)

06 – 15 429 142 OvD-W Zuid (IJsselmeer en Randmeren, B4)
06 – 15 429 145 OvD-W Noord-Oost, Waddenzee Oost (B5)
06 – 15 429 152 OvD-W Noord-West Waddenzee West (B5)

West (B1)

06 – 52 882 839 OvD-W (Zeeland, m.u.v. Westerschelde en kanaal Gent Terneuzen)

Zuid-West (B1)

0118 – 42 12 25 OvD-W (Westerschelde en kanaal Gent-Terneuzen)

Midden (B2/B6)

06 – 11 584 343 OvD-W West (gebied Midden in regio Zuid-Holland, B2)
06 – 55 236 793 OvD-W Oost (gebied Midden in regio Oost-Nederland, B6)

Zuid-Oost (B7)

06 – 21 320 773 OvD-W Maas Noord en kanalen Noord-Brabant
06 – 21 321 424 OvD-W Zuid Maas en kanalen Limburg

Noord-West (B3)

06 - 2958 0270 OvD-W (Noordzeekanaal, Amsterdam-Rijnkanaal)

2.4 Planning van de werkzaamheden

Kavel		Startdatum	Einddatum
B1	Zeeuwse Delta	01-01-2021	31-12-2025 + optie 2 jaar
B2	Rijkswateren Zuid-Holland	01-01-2022	31-12-2026 + optie 2 jaar
B3	Noordzeekanaal- Amsterdam Rijnkanaal	01-01-2021	31-12-2025 + optie 2 jaar
B4	IJsselmeergebied	01-01-2021	31-12-2025 + optie 2 jaar
B5	Waddengebied	01-03-2018	28-02-2023 + optie 2x 1 jaar
B6	Rijkswateren Overijssel- Gelderland	01-01-2021	31-12-2025 + optie 2 jaar
B7	Rijkswateren Brabant- Limburg	01-01-2022	31-12-2026 + optie 2 jaar

3 Maatregelen

In dit hoofdstuk worden de Beheersmaatregelen behandeld waarmee de geïdentificeerde risico's (bijlage B) worden gemitigeerd (gereduceerd). Hoewel het hele IVP een dynamisch document is en geactualiseerd wordt zodra de werkzaamheden daartoe aanleiding geven, geldt dit zeker voor dit hoofdstuk. De verantwoordelijkheid hiervoor berust na gunning bij de uitvoerende partij, de Opdrachtnemer.

3.1 Algemeen

Deze paragraaf bevat algemene Beheersmaatregelen voor alle activiteiten die voortvloeien uit de scope van de Overeenkomst, die niet voortkomen uit een specifiek veiligheidsdomein maar dienen te worden ingezet door Opdrachtgever en Opdrachtnemer om de veiligheid te borgen:

- Veiligheid is een vast aspect en borging zal plaats vinden op een wijze zoals opgenomen in het V&G-plan;
- In dit V&G-plan is de instructie van medewerkers m.b.t. veiligheid een belangrijk onderdeel gezien de risico-vergrotende omstandigheden waarbinnen de werkzaamheden plaatsvinden;
- Tijdens de uitvoering zal Opdrachtgever, afhankelijk van aard en omvang van de Overeenkomst en de risico's, toetsen op veiligheid (laten) uitvoeren;
- Veiligheid wordt altijd als agendapunt bij interne overleggen en overleggen met de Opdrachtgever opgenomen.

Veiligheid wordt onder andere geborgd in de volgend door Opdrachtnemer op stellen of actueel te houden product:

- V&G-plan, bestaande uit:
 - Integraal veiligheidsplan;
 - Risico Inventarisatie & Evaluatie.

3.2 Veiligheidsrisicomanagement

De kern van veiligheidsmanagement is het veiligheidsrisicomanagement. Dit vindt plaats door middel van een systematische inventarisatie, beoordeling en Beheersing van veiligheidsrisico's. Project-specifieke risico's zijn in de contractfase door de Opdrachtgever geïnventariseerd, geanalyseerd en beoordeeld. Dit is een eerste stap in de Beheersing van risico's. Gedurende de gehele duur van de Overeenkomst dient de coördinatie op de veiligheidsrisico's en Beheersmaatregelen te worden uitgevoerd. In dit proces hebben zowel de Opdrachtgever en de Opdrachtnemer een rol, waarmee invulling wordt gegeven aan het veiligheidsrisicomanagement:

- Rol Opdrachtgever:
 - inventariseren van veiligheidsrisico's d.m.v. de risico-inventarisatie en evaluatie in de contractfase;
 - toetsen van veiligheidsrisico's in het door de Opdrachtnemer aangeboden V&G-plan en de daarop getroffen Beheersmaatregelen;
 - veiligheid als onderdeel van de kick-off bespreken;
 - uitvoeren van waarnemingstoetsen op gebied van veiligheid tijdens de uitvoeringsfase;
 - periodiek bespreken van veiligheid met de Opdrachtnemer.
- Rol Opdrachtnemer:

- aanvullen van de risico-inventarisatie en evaluatie;
- vaststellen van risico reducerende maatregelen;
- afwegen van de voorgestelde Beheersmaatregelen tegen de eisen die behoren tot de scope van de werkzaamheden¹;
- opstellen van het V&G-plan;
- inrichten hulpverleningsorganisatie op basis van de risico's;
- veiligheid als onderdeel van de kick-off bespreken;
- instrueren/opleiden van het in te zetten personeel m.b.t. algemene en project-specifieke veiligheid;
- instrueren van eventuele opstappers van Opdrachtgever en derden m.b.t. algemene en project-specifieke veiligheid;
- monitoren tijdens de realisatie en werkelijke uitvoering van de gekozen maatregelen die een relatie hebben met veiligheid;
- actueel houden van het IVP en de RI&E;
- evaluaties houden van ongevallen (tijdens de uitvoering van incidentenbestrijding) en bijna-ongelukken/onveilige situaties en deze periodiek delen met Opdrachtgever;
- periodiek bespreken van veiligheid met de Opdrachtgever;
- voldoen aan de informatie-en meldplichten m.b.t. veiligheid;
- na afronding werkzaamheden worden restrisico's geïnventariseerd en in een RI&E (V&G dossiers) ten behoeve van veilig Beheer en Onderhoud overgedragen aan Opdrachtgever.

3.3 Toelichting op de RI&E

Risico-identificatie voor de werkzaamheden waartoe de Overeenkomst strekt heeft bij de Opdrachtgever plaats gevonden door middel van een risico-sessie, vertaling naar en toets op- de uitwerking van de RI&E. Tijdens de sessie zijn risico's geïdentificeerd en (daar waar nodig) in de contractfase op onderdelen voorzien van voorgestelde Beheersmaatregelen. Deels zijn dit Beheersmaatregelen die bij de Opdrachtgever liggen, waarvoor deze verantwoordelijk is de maatregelen te nemen. Grotendeels zijn dit Beheersmaatregelen waarvoor de Opdrachtnemer verantwoordelijk is deze te nemen en te borgen in het V&G-plan.

De RI&E-contractfase dient als basis voor de door de Opdrachtnemer op te stellen RI&E, die onderdeel dient uit te maken van het V&G-plan van de Opdrachtnemer waarin aantoonbaar moet zijn dat er een relatie is met de door Opdrachtgever geïnventariseerde risico's waarvoor Opdrachtnemer passende Beheersmaatregelen dient te beschrijven en te nemen. Risico's die vanuit de Opdrachtgever nog niet in de RI&E-contractfase zijn benoemd, maar wel door de Opdrachtnemer relevant worden gevonden, worden door de Opdrachtnemer aangevuld en voorzien van Beheersmaatregelen.

De RI&E is een levend document, wat door de Opdrachtnemer actueel gehouden moet worden. Zie hiervoor de taken en verantwoordelijkheden zoals genoemd in 2.3.4 en 2.3.5.

Toetsing op effectieve Beheersing van integrale veiligheidsrisico's zal plaats vinden in de uitvoeringsfase, bijvoorbeeld door tijdens waarnemingen te verifiëren of de Opdrachtnemer de door hem beschreven Beheersmaatregelen heeft geïmplementeerd.

¹ dit is van toepassing voor zover deze maatregelen tot op heden nog niet getroffen zijn en voor zover deze vallen binnen de scope van het project

In het gehanteerde format van de RI&E zijn onzekerheden / gevaren gekoppeld aan een van de veiligheidsdomeinen (nader toegelicht in par. 3.4). Sommige gevaren zijn te koppelen aan meerdere veiligheidsdomeinen (bijv. een aanvaring kan gevolgen hebben voor het veiligheidsdomein nautische veiligheid maar eveneens voor het domein arbeidsveiligheid). In het gehanteerde format kan slechts één domein worden ingevuld. Dit laat onverlet dat dus meerdere veiligheidsdomeinen van toepassing kunnen zijn.

3.4 Van toepassing zijnde veiligheidsdomeinen

In de navolgende paragrafen worden de integrale veiligheidsdomeinen nader toegelicht. In de RI&E Veiligheid (bijlage A) worden de risico's, en eventueel geadviseerde maatregelen per (van toepassing zijnde) veiligheidsdomein nader toegelicht. Het gaat in de RI&E Veiligheid nadrukkelijk over de risico's en maatregelen die betrekking hebben op de 'generieke' integrale veiligheidsrisico's, als gevolg van:

- de samenloop van gelijktijdige en achtereenvolgende uitvoering van de werkzaamheden (meerdere werkgevers);
- de wisselwerking met doorgaande exploitatiewerkzaamheden (het primaire proces);
- de interactie met de omgeving;
- de gebondenheid aan het areaal en de objecten.

De borging van de risico's van de verschillende individuele veiligheidsdomeinen, of een combinatie van de veiligheidsdomeinen wordt verder in het IVP Uitvoeringsfase Opdrachtnemer uitgewerkt.

Per veiligheidsdomein zijn de volgende aandachtspunten (top risico's) van belang voor de uitvoering van de werkzaamheden. Voor deze risico's dienen in het V&G-plan Beheersmaatregelen te worden benoemd. Deze risico's komen terug in de RI&E.

Arbeidsveiligheid

Arbeidsveiligheid betreft enerzijds het minimaliseren van risico's voor veiligheid en gezondheid van werknemers (Opdrachtnemer, onder- en nevenopdrachtnemers en RWS) en derden als gevolg van de uitvoering van werkzaamheden. Anderzijds heeft arbeidsveiligheid betrekking op adequate hulpverlening na een arbeidsongeval.

Calamiteitenbestrijding waterverontreinigingen

Uit de RI&E vloeit voort dat de uitvoering van de bestrijdingswerkzaamheden risico's voor de arbeidsveiligheid bevatten. De risico's vloeien onder ander voort uit de aard van de werkzaamheden en uit de omgevingsfactoren waarin de werkzaamheden plaatsvinden. Voor de risico's zoals in de RI&E benoemd dient de Opdrachtnemer Beheersmaatregelen te formuleren en zichtbaar terug te laten komen in het voor acceptatie in te dienen V&G-plan.

Binnen de Overeenkomst zal de Opdrachtnemer te maken kunnen krijgen met blootstelling aan verschillende (gevaarlijke) stoffen. Voor de blootstelling aan verontreinigingen op het oppervlaktewater aan chemicaliën en bijvoorbeeld oliën, maar mogelijk ook aan biologische agentia, wordt van de Opdrachtnemer verwacht dat hij op basis van de dan ter beschikking zijnde informatie over de verontreiniging passende Beheersmaatregelen neemt om de blootstellingsrisico te beheersen.

Het personeel kan in zeer verschillende omgevingen ingezet worden, en blootgesteld staan aan kou, hitte en/of duisternis. In de RI&E staan een aantal situaties beschreven, maar elke inzet is anders. Derhalve dient er aanvullend ter plekke in het Plan van Aanpak door de Opdrachtnemer ook aandacht besteedt te worden aan de effecten van de werkomstandigheden op de werkzaamheden en het personeel, en dient de Opdrachtnemer eventueel aanvullende Beheersmaatregelen te treffen.

Duikwerkzaamheden

Binnen de regio's zijn protocollen/ instructies voor duikwerkzaamheden opgesteld. Dit is geen eenduidig / uniform protocol. Voor het uitvoeren van duikwerkzaamheden dient de Opdrachtnemer op de hoogte te zijn van -en te handelen naar- de regio-specifieke duikprotocollen / instructies van een Kavel. In het door de Opdrachtnemer ter acceptatie aan te leveren V&G-plan dient de veiligheidsborging m.b.t. duikwerkzaamheden te zijn verwerkt. Onderdeel hiervan moet zijn dat de Opdrachtnemer op de hoogte is van de door RWS gehanteerde duikprotocollen / richtlijnen voor de Kavel waar de duikwerkzaamheden plaatsvinden. De vereisten hieruit moeten zichtbaar zijn verwerkt in het V&G-plan. Ook moet in het V&G-plan invulling zijn gegeven aan noodprocedures in relatie tot de duikwerkzaamheden.

Beheer en Onderhoud materieel en Chroom-6

Binnen het de Overeenkomst wordt ook het Onderhoud aan het ter beschikking gestelde materieel in opdracht gegeven. Onderdeel hiervan kan het herstellen van schades aan de coating (verf) zijn. Op basis van de in de contractfase beschikbare gegevens is niet voor al het materieel duidelijk wat de exacte samenstelling van de coating is. De kans dat er Chroom-6 houders (of andere zware metalen) zit op het materieel is aanwezig. Vandaar dat in de Overeenkomst eisen zijn opgenomen om dit vast te stellen / uit te sluiten voordat er werkzaamheden plaatsvinden waarbij de conserveringslaag van het bestrijdingsmaterieel wordt bewerkt of verwijderd waarmee blootstelling mogelijk is. Rijkswaterstaat, ProRail en het Rijksvastgoedbedrijf hebben - met expertise uit de markt - een Beheersregime opgesteld voor het werken met Chroom-6. De Opdrachtnemer dient conform het Beheersregime Chroom-6 te handelen en dit vast te leggen in zijn V&G-plan en werkinstructies. Het Beheersregime Chroom-6 is beschikbaar op het Arboportaal, de website van de overheid over gezond en veilig werken:

<https://www.arboportaal.nl/documenten/publicatie/2020/02/05/Beheersregime-chroom-6>.

Opdrachtnemer dient op basis hiervan te beoordelen of er kans op blootstelling aan de stof is. Indien daar sprake van is dient hij een monsternamen uit te (laten) voeren door een daartoe gecertificeerd onderzoeksbureau om aantoonbaar de samenstelling van de coating te beoordelen en passende Beheersmaatregelen te nemen. Indien gedurende (onderhouds-)werkzaamheden materialen vrijkomen die Chroom-6 of andere zware metalen bevatten dienen deze:

- A) Gescheiden te worden gehouden van andere materialen;
- B) Blijvend herkenbaar als Chroom-6 (of ander zwaar metaal) houdend materiaal te worden gemarkeerd;
- C) Te worden afgevoerd naar een door het bevoegd gezag erkende verwerkingsinrichting ten behoeve van verwerking indien deze niet worden hergebruikt;
- D) Zo verwerkt te worden dat de handeling leidt tot de vernietiging of omzetting van Chroom-6 (of ander zwaar metaal) en het recyclen van de metaalfractie.

Strategische locaties

Voor het uitvoeren van Beheer en Onderhoudswerkzaamheden aan het materieel kan de Opdrachtnemer gebruik maken van de Strategische locaties zoals in de Overeenkomst is beschreven. Voor deze locaties kunnen Huisregels gelden (zie par. 4.4).

De Opdrachtnemer is te allen tijde verantwoordelijk voor het veilig (voor mens en milieu) uit kunnen voeren van de werkzaamheden. Dit houdt o.a. in dat de Opdrachtnemer -in geval op de Strategische locaties deze werkzaamheden niet (veilig) kunnen worden uitgevoerd- dient te (kunnen) beschikken over locatiefaciliteiten die waarborgen dat Onderhoudswerkzaamheden en schoonmaakwerkzaamheden van het materieel (ook na inzet) veilig voor mens, materieel en milieu kunnen worden uitgevoerd. In het V&G-plan van de Opdrachtnemer dient dit geborgd te zijn.

Werkzaamheden voor Beheer en Onderhoud zijn in de RI&E onder andere benoemd als werkplaats gerelateerde risico's. Te denken valt aan brandgevaar (lassen/slijpen), werken met zuren (accu's), werken met bewegende onderdelen, snijgevaar en hard geluid. Daarnaast is er risico op beknelling en valgevaar zoals bij het werken met groot materieel.

Top risico's i.r.t arbeidsveiligheid zijn:

- *Valgevaar van personeel (boven land);*
- *Gebruikte materialen voor bestrijding waterverontreinigingen, bergen, borgen en veilig stellen van objecten werken niet, niet veilig of onvoldoende;*
- *Beknelling;*
- *Duikwerkzaamheden;*
- *Fysieke belasting personeel (tillen etc.);*
- *Bedwelmd raken in besloten ruimte.*

Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid heeft betrekking op de afstemming tussen gebruik, gedrag, functie en vormgeving van wegen.

Verkeersveiligheid betreft het minimaliseren van risico's voor personen of objecten als gevolg van transport over de (vaar)weg, in relatie tot het voorkomen van gevaarlijke situaties en verkeersongevallen tijdens en als gevolg van de werkzaamheden.

De vaarweg is de primaire verkeerslocatie waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden. Tevens zijn er aanvullende risico's vanwege de locatie van een incident en opstelplaats van bestrijdingsmateriaal, bijvoorbeeld langs de openbare weg. Tot slot worden als onderdeel van Beheer en Onderhoud van RWS-materiaal inspecties en Onderhoud op de strategische RWS-locaties gehouden, hier is er sprake van medegebruik van het terrein door anderen, inclusief mogelijk (zwaar) verkeer.

Verkeersveiligheid heeft sterke raakvlakken met de veiligheidsdomeinen arbeidsveiligheid en nautische veiligheid. Top risico's i.r.t. Verkeersveiligheid zijn i.v.m. hun samenhang daarom in dit project geschaard onder de domeinen nautische veiligheid en arbeidsveiligheid.

Nautische veiligheid

Nautische veiligheid betreft het minimaliseren van risico's van personen of objecten vanwege transport over zee of binnenwateren, in relatie tot het voorkomen van gevaarlijke situaties en ongevallen op de vaarweg tijdens en als gevolg van de werkzaamheden.

Nautische Veiligheid is de mate waarin de risico's van scheepsongevallen Beheerst worden tot een acceptabel, en bij voorkeur verwaarloosbaar, niveau. Schade kan worden veroorzaakt door ongewenste gebeurtenissen zoals aanvaringen van schepen onderling of aanvaringen van schepen met de infrastructuur of indirect, door het veroorzaken van gevaarlijke waterbewegingen waar schade uit voort komt.

Nautische veiligheid heeft sterke raakvlakken met de veiligheidsdomeinen arbeidsveiligheid, veiligheid tegen overstromen, externe veiligheid en machineveiligheid.

De werkzaamheden vinden plaats op het bestaande vaarwegennet. De beschikbaarheid van dit netwerk is essentieel voor bereikbaarheid en transport. Dit behelst dat t.b.v. de werkzaamheden een zorgvuldige afweging gemaakt moet worden tussen beschikbaarheid en doorstroming en de voortvarende afhandeling van het Incident, en dat deze keuzes altijd een veiligheidscomponent zullen hebben.

Top risico's i.r.t. nautische veiligheid zijn:

- *Schepen houden te weinig rekening met werkzaamheden;*
- *Aanvaring objecten tijdens de werkzaamheden;*
- *Aanvaring schepen onderling tijdens de werkzaamheden;*
- *Vastlopen van schepen buiten de geul door uitwijken voor werkzaamheden;*

Waterveiligheid

Waterveiligheid gaat over het functioneren van het watersysteem om mensen, eigendommen en milieu tegen (hoog)water te beschermen.

Waterveiligheid betreft het minimaliseren van risico's van personen of objecten met betrekking tot hoogwater, in relatie tot de instandhouding van de primaire en regionale waterkeringen.

Veiligheid tegen overstromen heeft sterke raakvlakken met de veiligheidsdomeinen arbeidsveiligheid, nautische veiligheid, constructieve veiligheid en integrale beveiliging.

Voor deze Overeenkomst vinden er voor genoemd veiligheidsdomein waterveiligheid geen werkzaamheden plaats aan de primaire waterkering of andere watermanagementobjecten. Wel kan de bediening hiervan als gevolg van calamiteiten negatief worden beïnvloed, en mogelijk op lange termijn schade (aan bijvoorbeeld coatings) ontstaan. Tevens kan de waterkwaliteit negatief beïnvloed worden wat weer gevolgen heeft voor de beschikbaarheid voor waterstaatswerken.

Top risico's i.r.t. waterveiligheid zijn:

- *Schade op lange termijn aan primaire waterkering als gevolg van schadelijke stoffen;*
- *Water overlast of tekort.*

Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat over de risico's voor mens en milieu bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen. Het vervoer van die stoffen kan over weg, water en spoor of door buisleidingen gaan.

Het domein externe veiligheid betreft het minimaliseren van risico's voor personen in de omgeving van een inrichting of transportroute voor overlijden als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval waarbij gevaarlijke stoffen vrijkomen.

Externe veiligheid heeft sterke raakvlakken met de veiligheidsdomeinen arbeidsveiligheid, verkeersveiligheid en nautische veiligheid.

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het transport van gevaarlijke stoffen over de vaarweg. Op basis van beschikbare informatie is er bij normaal gebruik, zoals beschreven in de rapportage toetsing realisatiecijfers a/d Risicoplafonds Basisnet uit 2017², niet direct sprake van een risico, echter voor de projectwerkzaamheden is er mogelijk sprake van een toename van risico's als gevolg van afwijkende transportactiviteiten / intensiteiten op bepaalde routes en afvoer van het geruimde product van de incidentlocatie zelf. Tevens is er een mogelijk risico als gevolg van een ongecontroleerde verspreiding van een verontreiniging, met secundaire schade aan de omgeving tot gevolg.

Top risico i.r.t. externe veiligheid is:

- *Vervolgrisco's voor andere gebruikers (industrie, drinkwater).*

Machineveiligheid

Machineveiligheid is het elimineren of Beheersen van risico's ten gevolge van de machine zelf gedurende het hele traject van ontwerp tot en met sloop van de machine.

Machineveiligheid in de gebruiksfase is het borgen van de veiligheid tijdens het gebruik van de machine. De veiligheid moet worden bekeken op grond van alle fasen van de levensduur, denk hierbij aan onder andere:

- transport;
- installatie en afstelling;
- gebruik, instellen;
- in werking zijn, reinigen;
- programmeren, Onderhoud;
- buiten gebruik stellen, sloop en verwijdering.

Machineveiligheid betreft alle maatregelen die er toe dienen om veilig met, aan en nabij machines te kunnen werken. Sluizen, spuien en beweegbare bruggen zijn machines in het kader van de Machinerichtlijn.

Machineveiligheid heeft sterke raakvlakken met de veiligheidsdomeinen arbeidsveiligheid, verkeersveiligheid, nautische veiligheid, veiligheid tegen overstromen, elektrische veiligheid, constructieve veiligheid en integrale beveiliging.

Bij inzet van specialistische bestrijdingsmaterieel is er sprake van een verhoogd risico. Sommige machines zijn groot en zwaar en maken in sommige gevallen veel lawaai waardoor er een aanvullend risico is op een onveilige bediening. Ook zijn er aanvullende risico's in relatie tot hydrauliek en elektriciteit. Voor Beheer en

² Rapport toetsing realisatiecijfers vervoer gevaarlijke stoffen over het water aan de risicoplafonds Basisnet. Jaar: 2017

Onderhoud zijn er aanvullende risico's die samenhangen met werkplaatswerkzaamheden en arbeidsveiligheid.

Top risico's i.r.t. machineveiligheid zijn:

- *Beknelling*
- *Schade/letsel door knappende hydrauliekleidingen*
- *Vallen van materiaal van hoogte*

Elektrische veiligheid

Het borgen van de veiligheid op het gebied van ontwerp, realisatie, Beheer, Onderhoud en gebruik van de elektrische installaties door het Beheersen van de relevante risico's en toepassen van de toepasselijke wetten, normen en richtlijnen.

Elektrische veiligheid omvat alle maatregelen die er toe dienen om veilig met, aan en nabij elektrische installaties en apparatuur te kunnen werken.

Elektrische veiligheid heeft sterke raakvlakken met de veiligheidsdomeinen arbeidsveiligheid, verkeersveiligheid, nautische veiligheid, machineveiligheid en integrale beveiliging.

Specialistisch bestrijdingsmaterieel heeft veelal elektrische componenten, zoals accu's en elektrische aandrijvingen en pompen. Dit aspect hangt grotendeels samen met machineveiligheid en arbeidsveiligheid. Speciaal het veelvuldig in de nabijheid werken van water brengt een verhoogd risico met zich mee.

Top risico i.r.t. elektrische veiligheid is:

- *Elektrocutie*

Sociale veiligheid

Sociale veiligheid bevat alle factoren die een invloed hebben op het veiligheidsgevoel van burgers en medewerkers.

Bij Sociale Veiligheid gaat het om de mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door misdrijven (criminaliteit), overtredingen en overlast door andere mensen. Sociale veiligheid gaat naast verlichting ook over toegankelijkheid, Onderhoud en welzijn.

Sociale veiligheid heeft sterke raakvlakken met de veiligheidsdomeinen arbeidsveiligheid en integrale beveiliging.

Calamiteiten kunnen zich overal voordoen, inclusief publieke omgevingen waar mogelijk veel aanloop is. Waterverontreiniging is bovendien een politiek-bestuurlijk gevoelig onderwerp waar mogelijk door het publiek ook emotioneel op gereageerd wordt (bijvoorbeeld besmeurde watervogels). Er is derhalve een verhoogd risico van blootstelling aan het publiek, zowel positief (bijvoorbeeld willen meehelpen maar daardoor ook in de weg lopen) als negatief (commentaar op de manier of tempo van bestrijding, andere belangen/prioriteiten). Daardoor kan er bij personeel een extra, ongewenste psychosociale belasting optreden. Wanneer van toepassing dient er in het Plan van Aanpak van de calamiteit met de sociale veiligheid rekening worden gehouden.

Top risico i.r.t. sociale veiligheid is:

- *Blootstelling van medewerkers aan bedreiging of geweld.*

Brandveiligheid

Brandveiligheid is gericht op het voldoen aan de brandveiligheidseisen die zijn gericht op bescherming van mensen en de omgeving. Ook heeft het betrekking op de ontwerptechnische en gebruik technische brandveiligheid.

Bij Brandveiligheid gaat het om het beperken van risico's voor personen als gevolg van brand en de gevolgen van brand voor een constructie, in relatie tot o.a. de brandbestendigheid van toegepaste materialen en instandhouding van blusmiddelen.

Brandveiligheid heeft sterke raakvlakken met het veiligheidsdomeinen arbeidsveiligheid (incl. hulpverlening).

Waterverontreiniging betreft dikwijls brandbare stoffen, met een inherent risico op ontbranding en/of explosie, vooral tijdens het ruimen en aan boord nemen. De ruimingsstrategie en -middelen moeten worden afgestemd op de verontreiniging, inclusief de opslag en het afvoer- en verwerkingstraject. Middelen moeten niet alleen geschikt zijn om het middel te ruimen, maar ook om het vervolgens veilig te vervoeren en verwerken. Niet altijd is de exacte aard/samenstelling van de verontreiniging bekend, nader onderzoek is dan nodig om tot een afgewogen ruimingsstrategie te komen. Dit zal worden geborgd in het Plan van Aanpak.

Top risico i.r.t. brandveiligheid is:

- *Brand/explosie*

Integrale beveiliging

Integrale beveiliging richt zich op de bescherming tegen kwaadwillende, bewust of onbewust. Integrale beveiliging is opgebouwd uit drie verschillende componenten, te weten: fysieke beveiliging, informatiebeveiliging en de menselijke factor.

Het domein Integrale beveiliging omvat het beperken van risico's voor medewerkers, goederen, gebouwen en terreinen als gevolg van bedreigingen vanuit de omgeving. Integrale beveiliging is onderverdeeld in:

- Fysieke beveiliging; Heeft betrekking op de fysieke beveiligingsniveaus van de objecten en terreinen i.r.t. de kwetsbaarheid / vitaliteit ervan, primair gericht op de bescherming tegen fraude, diefstal en vandalisme.
- Informatiebeveiliging (cybersecurity); Heeft betrekking op de beschikbaarheid van informatie, de vertrouwelijkheid van toegang tot informatiesystemen en integriteit van informatie, persoonsgegevens en computerprogrammatuur.
- Bescherming van persoonsgegevens; Heeft betrekking op gebruik, opslag en beveiliging van persoonsgegevens.
- Integriteit en Ongewenste Omgangsvormen; Heeft betrekking op het bevorderen van het vertrouwen tussen werknemers onderling, werknemer en werkgever en de buitenwereld.

Integrale beveiliging heeft sterke raakvlakken met de veiligheidsdomeinen arbeidsveiligheid, verkeersveiligheid, nautische veiligheid en machineveiligheid.

Integrale beveiliging hangt in dit project voornamelijk samen met het tegengaan van ongeoorloofde toegang tot terreinen of inzetlocaties en diefstal van materieel en/of gegevens. Informatiebeveiliging betreft voornamelijk Onderhoudsgegevens en

(bedrijfs-) vertrouwelijke informatie, maar heeft (naar verwachting) geen AVG- of bijzondere privacyaspecten.

Top risico's i.r.t. integrale beveiliging zijn:

- *Aanwezigheid van onbevoegde personen;*
- *Verliezen van onderhoudsdata/historie;*
- *Ongeoorloofde toegang tot bedrijfslocatie waar RWS-materiaal tijdelijk staat*

4 Afspraken

De volgende afspraken tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer -welke ook onderdeel uitmaken van de voorwaarden van de Overeenkomst- zijn van belang voor het borgen van veiligheid voor de uitvoering van werkzaamheden binnen de Overeenkomst Calamiteitenbestrijding waterverontreinigingen en Beheer en Onderhoud materieel.

4.1 Organisatie

- De Opdrachtnemer informeert de OvD-W inzake de toestand van de vaarweg en de weersverwachting. Wanneer er sprake is van het in geding komen van de veiligheid onder invloed van de (weers-)omstandigheden kan in overleg tussen Opdrachtnemer en OvD-W besloten worden de werkzaamheden te onderbreken;
- De Opdrachtnemer stelt minimaal één Incident coördinator aan als contactpersoon namens Opdrachtnemer. De Incident coördinator Onderhoudt regelmatige contacten met de Opdrachtgever en dient als 1e aanspreekpunt van de OvD-W tijdens een Incident. De Incident coördinator is degene die vanuit de Opdrachtnemer verantwoordelijk is voor de correcte en veilige uitvoering van de werkzaamheden. Deze persoon heeft beschikking over de kennis van bestrijding waterverontreinigingen en het areaal om deskundig advies te geven over de bestrijdingsmethode, én is beslissingsbevoegd namens de Opdrachtnemer;
- De Opdrachtnemer borgt dat binnen zijn organisatie voldoende kennis aanwezig is en blijft met betrekking tot Calamiteitenbestrijding waterverontreinigingen en Beheer en Onderhoud materieel en de daarmee gepaard gaande risico's.

4.2 Overleggen met de Opdrachtgever

- Het door de Opdrachtgever opgestelde V&G-plan wordt bij gunning besproken met de Opdrachtnemer. De Opdrachtnemer vult het V&G-plan aan en houdt deze actueel gedurende de termijn van de Overeenkomst ten behoeve van de veiligheid van de werkzaamheden waartoe de Overeenkomst strekt;
- Opdrachtnemer en Opdrachtgever komen voor aanvang van de ingangsdatum van de Overeenkomst samen voor een kick-off, om de dienstverlening voor te bespreken en kennis te maken met wederzijdse aanspreekpunten. Onderdeel van deze kick-off is ook het borgen van instructie van door Opdrachtnemer in te zetten personeel m.b.t. de risicoaspecten en Beheersmaatregelen t.b.v. de uit te voeren projectwerkzaamheden en het V&G-plan in het algemeen;
- Gedurende de looptijd van de Overeenkomst of naar aanleiding van een Incident kan er zowel door de Opdrachtgever als Opdrachtnemer een Voortgangsoverleg/evaluatiebijeenkomst worden georganiseerd. Dit overleg

zal periodiek plaatsvinden en tenminste 1 keer per kwartaal. Vast agendapunt van dit overleg zijn veiligheid en incidenten;

- Bij elke bespreking in het kader van deze Overeenkomst zorgen de Opdrachtnemer en Opdrachtgever ervoor dat Veiligheid & Gezondheid wordt geagendeerd. Hierbij komen ten minste de volgende onderwerpen aan de orde:
 - A) vastgestelde risico's;
 - B) beheersmaatregelen;
 - C) overblijvende integrale veiligheidsrisico's;
 - D) veiligheidsincidenten en bijna-ongevallen;
 - E) Evaluaties van veiligheidsincidenten en bijna-ongevallen en implementatie van lessons learned;
 - F) Overzicht van gehouden toolbox meetings, safety walks en soortgelijke activiteiten bij de Opdrachtnemer;
 - G) invulling aan de veiligheidsdomeinen welke nader zijn toegelicht in het Integraal Veiligheidsplan zoals opgenomen in Bijlage 6;
 - H) vereiste aanpassingen naar/ actualisatie van het V&G-plan.

4.3 Informeren en melden

- De Opdrachtnemer dient de Opdrachtgever voorafgaand aan elk voortgangsoverleg per e-mail te informeren over het optreden van een veiligheidsincident, onveilige situatie en/of bijna-ongeval;
- De Opdrachtnemer dient ernstige ongevallen terstond te melden bij de Opdrachtgever (zowel telefonisch als per e-mail). Het direct melden is van belang zodat de Opdrachtgever kan besluiten of zij een incidenten onderzoek wil starten. Onderzoek is afhankelijk van de ernst van de situatie en mogelijke gevolgschade.
 - De door Opdrachtnemer terstond gemelde incidenten dienen door Opdrachtgever in MIR te worden geregistreerd. Het is aan het projectteam of OvD-W om meldingen van incidenten die Opdrachtnemer doet in de MIR-applicatie op intranet van RWS te plaatsen;
 - Meldingen moeten rechtstreeks aan de Opdrachtgever worden gedaan. Meldingen die door Opdrachtnemer bijv. uitsluitend bij 0800-8002 worden gedaan en niet bij de Opdrachtgever hebben de kans niet in de MIR (Manufacturer Incident Report) te worden geregistreerd. Hierdoor worden deze meldingen niet cyclisch opgevolgd omdat beide meldpunten (0800 en MIR) niet aan elkaar gekoppeld zijn;
- De Opdrachtnemer dient per veiligheidsincident, onveilige situatie en/of bijna-ongeval één van de basisrisicofactoren toe te kennen:
 - materiaal en middelen;
 - Onderhoud;
 - procedures;
 - omgevingsfactoren;
 - orde en netheid;
 - communicatie;
 - organisatie;

- training/ opleiding;
- beschermingsmiddelen.

4.4 Huisregels op Strategische locaties

(Onderhouds-)Werkzaamheden worden verricht op de desbetreffende Strategische locatie van de Opdrachtgever, tenzij de Opdrachtgever anders bepaalt. RWS verleent de Opdrachtnemer toegang hiertoe tot de locaties waar ten behoeve van de uitvoering van de Overeenkomst werkzaamheden ten aanzien van Beheer en Onderhoud van het materieel dienen te worden verricht.

Omdat veiligheid op de RWS locaties voorop staat, dient ieder zich te houden aan en/of rekening mee te houden met de Huisregels. De Huisregels kunnen per locatie verschillen en zijn vooral daar waar fysieke toegang noodzakelijk zijn van belang. Voor de Strategische locaties waar de werkzaamheden voor Beheer en Onderhoud materieel worden verricht, dient de Opdrachtnemer op de hoogte te zijn van - en te handelen naar- deze Huisregels. Met deze Huisregels dient rekening gehouden te worden in het V&G-plan die ter acceptatie door de Opdrachtnemer wordt ingediend. De Huisregels worden door de Opdrachtgever na de gunning verstrekt aan de Opdrachtnemer, en nadien bij elke eventuele update van de Huisregels. Bij de schouwing voor de overdracht van Beheer en Onderhoud op locatie zal de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer de toegangsregeling en eventuele specifieke risico's van de locatie in relatie tot de werkzaamheden nader toelichten.

Op plaatsen waar RWS, tijdens werkzaamheden, de verantwoordelijkheid voor de veiligheid (tijdelijk) laat verzorgen door een Opdrachtnemer, heeft de Opdrachtgever de mogelijkheid aanvullende eisen te stellen. De Opdrachtnemer kan de RWS Veiligheidshuisregels nooit buiten werking stellen of minder maatregelen nemen dat RWS heeft voorgeschreven.

5 Wijze van toezicht

De Opdrachtgever is eindverantwoordelijk voor een veilig areaal en handhaving van de veiligheidshuisregels van het areaal. Tijdens de contractfase geeft de Opdrachtgever invulling aan zijn deel van de V&G-coördinatie onder andere door het opstellen van het IVP en de eerste opzet en invulling van de RI&E.

Na gunning draagt de Opdrachtgever de veiligheidsgegevens in de vorm van het IVP en de RI&E formeel over aan de Opdrachtnemer. Dan start de vertaling van de contractfase naar de uitvoeringsfase onder de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer. Vanaf dit moment houdt de Opdrachtgever toezicht op de werkzaamheden.

De Opdrachtgever zal tijdens de uitvoering van projectwerkzaamheden veiligheidswaarnemingen uitvoeren. Bij het doen van waarnemingen zal de Opdrachtgever beoordelen, als zijnde verificatie, of de Opdrachtnemer de Beheersmaatregelen toepast die hij in zijn V&G-plan heeft beschreven en of hij invulling geeft aan de eisen in de Overeenkomst m.b.t. veiligheid. Tevens hebben de waarnemingen tot doel om de risico's in het risicodossier van de werkzaamheden scherper in beeld te krijgen. Indien noodzakelijk zal dit worden vertaald naar een update van de RI&E.

De frequentie van waarneming door Opdrachtgever zal op basis van verwachte risico's worden vastgesteld. Verwachte risico's zoals hier bedoeld hoeven niet per se in het kader van risicomanagement te zijn gekwantificeerd maar kunnen ook op basis van de deskundigheid van de waarnemer worden ingeschat.

6 Opleiding en instructie

Het is de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer om als onderdeel van het V&G-plan de taak-specifieke werkinstructie te borgen en voorlichting te geven aan de eigen werknemers, onderaannemers, personeel van de Opdrachtgever en bezoekers van (strategische) locaties/ objecten.

Minimale eisen gesteld aan een goede voorlichting:

- De voorlichting en instructie afstemmen op de kennis, kunde en taal van de werknemer;
- De voorlichting en instructie in woord en schrift ter beschikking te stellen in een voor de werknemer begrijpelijke taal;
- De voorlichting en instructie afstemmen op de resultaten en Beheersmaatregelen zoals beschreven in de RI&E;
- Aantoonbaar te maken dat de voorlichting en instructie heeft plaats gevonden, bijvoorbeeld middels een getekende presentielijst;
- De voorlichting en instructie aanpassen als gewijzigde omstandigheden hiertoe aanleiding geven;
- Werknemers jonger dan 18 jaar en zwangere werknemers daarbij extra aandacht te geven;
- Werknemers wijzen op een gebruiksaanwijzing van arbeids- of persoonlijke beschermingsmiddelen en toezien op het juiste gebruik ervan.

De medewerkers dienen ten minste voorlichting te ontvangen over:

- de wettelijke verplichtingen en V&G-plan;
- toegang tot projectlocaties (strategische locaties voor Beheer en Onderhoud materieel);
- de verkeersregels op de projectlocaties;
- de geldende huisregels op de projectlocaties;
- de regels voor een veilige werkomgeving;
- het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen;
- het aanspreken op onveilig gedrag;
- het stilleggen van werkzaamheden;
- hoe te handelen bij een ongeval;
- het melden van incidenten.

Bijlage A Definities

Algemene definities	
Veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's die kunnen leiden tot letsel of economische of milieuschade
Integrale veiligheid	Alle veiligheidsdomeinen van een systeem in samenhang beschouwd, gedurende de volledige lifecycle van een object of een netwerkschakel
Risico	Een risico is een onzekere toekomstige gebeurtenis met negatieve consequenties, op het gebied van persoonlijk leed, economische en milieuschade en imagoschade. Onder veiligheidsrisico's worden met name de eerste twee verstaan. Een risico wordt veelal beschreven als product van kans van optreden en gevolg
Beheersen van Risico's	Indien het risico niet kan worden weggenomen dient het op een voor RWS acceptabel niveau te worden gebracht. Acceptabel is een op basis van de risicomatrix afgewogen risico. Het restrisico moet expliciet afgewogen worden
Plan van Aanpak	Het plan dat een Opdrachtnemer maakt in voorbereiding op de bestrijding van een calamiteit waterverontreinigingen en dat besproken is met de Opdrachtgever. In dit Plan van Aanpak worden de veiligheidsaspecten en risico's van het beoogde werk geëvalueerd en praktische Beheersmaatregelen beschreven, aangepast aan de lokale omstandigheden. Ook eventuele bijzondere vervolmaatregelen na een ongeval tijdens de calamiteitenbestrijding staan hierin beschreven.

Definities veiligheidsdomeinen	
Arbeidsveiligheid	Het wegnemen van en/of het preventief Beheersen van risico's bij de uitvoering van werkzaamheden door medewerkers van Rijkswaterstaat en door diegenen die voor RWS werken
Verkeersveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers op de weg
Nautische veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen risico's voor verkeersdeelnemers op de vaarweg en op zee
Waterveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's van overstromen, wateroverlast en waterschaarste
Externe veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's van incidenten met gevaarlijke stoffen langs transportroutes (weg, water, spoor, buisleiding) of stationaire installatie
Machineveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's van machines
Elektrische veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's van elektrische installaties
Tunnelveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's voor verkeersdeelnemers in tunnels

Constructieve veiligheid	Het wegnemen van en (proactief) beschermen tegen risico's van bezwijken van een constructie
Sociale veiligheid	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's voor medewerkers van RWS en gebruikers van onze voorzieningen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door of dreigt van de kant van menselijk handelen in de openbare ruimte
Brandveiligheid	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's van brand
Integrale beveiliging	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's van menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten

Definities binnen Integrale beveiliging	
Fysieke beveiliging	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's van fysiek menselijk gedrag (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten
Informatiebeveiliging	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's van menselijk gedrag in de vorm van indringing in de informatiesystemen (bewust en onbewust, bedoeld en onbedoeld, gewild en ongewild) die de staat, aard en functionaliteit van het areaal van Rijkswaterstaat kunnen aantasten
Bescherming persoonsgegevens	Het wegnemen van en/of preventief Beheersen van risico's van onrechtmatig en/of onrechtvaardig gebruik van persoonsgegevens

Bijlage B Ontwerp RI&E Calamiteitenbestrijding waterverontreiniging

De ontwerp RI&E is een aparte bijlage.